RÂNDUIALA

ARON COTRUȘ

ȚARĂ

LITERATURĂ

R Â N D U I A L A

ARHIVĂ DE GÂND ŞI FAPTĂ ROMÂNEASCĂ

Redacţia şi Administraţia :

— Bucureşti II — Strada Francmazonă Nr. 7 —

Au apărut:

4 caete alcătuind 1 volum (Anul I) de 490 pagini, format mare.

Colecţia anului I se poate procura dela Administraţie cu lei 1000.

Abonamente din urmă (cu lei 200) — se fac numai dela caetul 3 sau 4 din anul I.

Caetele 3 şi 4 se pot procura separat, cu lei 100 fiecare.

Abonamentul pentru 10 caete (1 volum) Lei 200

RÂNDUIALA

ARON COTRUȘ

ȚARĂ

LITERATURĂ

ediţia 2-a

Tiparul „Bucovina", I. E. Toroutiu, Bucureşti
1 9 3 7

uite-i !...
arşi de soare, aspri, 'ndrăsneţi,
crainici iuţi ai unei noui vieţi...

ca printre fulgere, prin furtuni, pe sub grindini
vin voinicește de pretutindeni:
pădure mișcătoare de goruni nebuni,
oaste făcătoare de minuni,
cu vrere năprasnică, vie
de-atotputernicie...

feţi-frumoşi ai unui nou noroc,
cresc sprinteni, s'oţelesc, se răscoc,
sub ceruri de plumb şi de foc...

în foamea-i de faptă şi infinit,
ţara cu trup tîlhărit,
cu inimă arsă, —
dîrză, mănoasă-i revarsă:
puhoi spre 'mpotriviri,
peste porunci de sbiri,
spre încleştări ce i-adastă
pe cea mai înaltă creastă...

rupţi de străbuni, de părinţi, —
cu vreri, cu paşi fierbinţi
calcă prin timp, biruindu-l
cu truda, cu'ndrăsneala, cu jindul...

sub paşii lor iuţi de-avangarde,
piatra, pulberea scapără, arde
şi drumuri de foc se rup, împărăteşte,
spre-un aspru destin ce se'mplineşte...

tabere cresc, — veacul să-l clatine,
peste tîngueli împietrite în datine...
tabere cresc — vaste cetăți,
peste gemete și strîmbătăți,
peste schilave răsmeriți de-altedăți

prin ierburi ca de cue
tabere, puterea năprasnică, șue,
și-o sue,
pe muntele învins, despicat,
pe care-l calcă, neîncetat,
mers apăsat,
mers încruntat.
de-opincă năzdrăvană și bocanc ferecat...

fruntea se'nfrăţeşte cu palma...
flăcăi de bronz, în arşiţi, deavalma
ţîşnesc, în cete, cu sîrg neînfrînt,
ca din fund de pămînt,
ca din piatră,
spre-o nouă, veşnică vatră...

le simţi dîrjenia, din ochi, din falcă,
din felul cum calcă...
din patima lor aspră şi idolatră,
din pumnii de piatră...

sprintene sape
şi tîrnăcoape
schimbă trîndave alvii de ape...
le 'năbuşe răsmeriţa ce creşte — potop...
le vindecă mersul zănatic şi schiop...
pe urme de bălţi cu ape schiloade,
slobodă, glia fierbinte dă roade...

ca 'n basm biserici cresc
din vis tineresc...
sună altfel prin veac,
toaca peste satul sărac...

cu foame de lup
drumuri noui rup,
adînc, pîn' departe,
peste stîncile moarte...

meşteri,
în repezi, năvalnice creşteri...
ţinte —
dincolo de zarea ce minte,
dincolo de blid şi cuvinte...

nu-i furtună nebună,
nu-i ploae de foc,
să-i oprească pe loc...

dîrjenie fără 'nfrîngeri
de flăcăi-îngeri,
gata să treacă, aşa la noroc,
prin hăuri, prin apă, prin foc,
să mute munte după munte,
s'aprindă, să treacă în frunte,
să 'nfrunte —
răsmeriţe crunte
şi nenoroc..

aceleaşi porniri îi adună:
oaste de gînd şi furtună,
cu flintele gata 'ncărcate,
pentru cazne vechi şi strîmbătate..
cu svelte,
darnice şi ucigaşe unelte,
din care ţîşneşte şi creşte 'ndrăsneaţă —
o nouă viaţă...

cerul, într'o zi,
împărăteşte va răsplăti
nemărginita lor învolburare,
vrerea şi dîrjenia lor fără hotare:
stîncile ce-azi paşii li-i rod,
împărăţiile de nisip şi de glod,
ca mîine da-vor rod...

paşii lor semeţi în glia grea,
urme fierbinţi vor lăsa,
urme de foc vor lăsa,
drumuri năprasnice de mergere vie
spre slavă şi 'mpărăţie...

din mulțimile oarbe unu s'alege.
gîndul lui: rege...
vorba lui: lege...
vrerea-i : platoșe de neînfrînt...
pasul lui: cutremur de pămînt.

veacul, sub trăsnete, în sbatere grea,
îi zice cum vrea,
îl botează cum vrea...

la masa de lucru adună:
azurul văzduhului lîngă furtună
și lîngă-o inimă mai bună ca o pîine: —
cruzimi de tigru, auzuri de cîine...

noua lui limbă
faţa ţării o schimbă:
grîul creşte mai plin din glia săracă,
fetele se fac mai frumoase, să-i placă,
flăcăii, pentru el,
se'mbracă 'n muşchi mai tari ca de-oţel...
pentru-o rază din privirea-i, ruptă,
oricine-i gata, pentru el, să cadă 'n luptă...
bătrînii sătui de viaţă, ar vrea să mai trăiască
să stee **drepţi** la vorba lui împărătească..

puşca, tunul, tancul, cu botul în tină
i-se închină..
pacea-i mai pace, războiul — mai crunt...
pentru el sunt toate-aşa cum sunt...
ochii lui cu mii de uitături de-odată
străfulgeră şi scoală în picioare ţara toată...

se nărue tot ce-i putred și rău
sub furtunile destinului tău,
pentru tot ce prin timp va rămîne, —
țară cu altă față,
țară ce crești îndrăsneață
peste glod,
peste gînd,
peste mîine,
peste marea nesfîrșită de capete,
ca un soare ce n'o să mai scapete...

îndrăsneți
de alte 'ndrăsneli...
supuși-rebeli,
crîncen biciuiți de sîrg și fierbinți,
beți
de alte poveți,
cu vreri ca pentru mii de vieți,
cruzi pîn' la uitare de sine,
pentru-un îndărătnic pas spre mai bine, —
vom alege, vom bate mereu,
drumul cel mai lung și mai greu,
pîn' ce-om simți că opinca răbdării se crapă,
pîn' ce-om vedea că urmele'n veac și le sapă
cu opinca la fel,
bocancul nostru putred, rebel...
pîn' ce 'ntr'o zi,
spre zările aceluiaș țel,
pe creștete ni s'o topi,
de zăduful bătăliilor, — casca de-oțel..

ieri : — stîrv...
mîine: — sîngerări pe munţii aspri pînă 'n vîrf,
fără sudălmi, fără scrîşniri din dinţi,
cu genunchi de fier, cu tălpi fierbinţi...

pentru fîşiile de trup, rămase'n colţii ştirbi şi goi
ai stîncilor pe care crîncen le-am învins,
nu ne-om uita, cu ochii făr' de nădejde, înapoi,
n'om îngălbeni, înspăimîntaţi de necuprins...

cu privire aspră, caldă, îndrăsneaţă,
vom privi prăpastiile, în faţă...
şi pe marginile lor colibe ne-om clădi
din ceaţă şi din treceri iuţi de vijelii..

în fecare nouă dimineaţă,
fi-va mai aspră şi mai semeaţă,
foamea fierbinte
de-a răsbate 'nainte
spre piscul cel mai ascuţit, mai nins,
pe care încă pas de om nu l'a atins...

în trăiri tot mai aprinse, tot mai vii,
zi după zi,
vom stăpîni din nou, din nou vom cuceri,
— în împotrivirile ce hîrăe şi latră, —
cu vrere sălbatică, oarbă:
fir de iarbă după fir de iarbă
şi piatră după piatră...

a sorții poruncă
mantauă de flacări pe umeri mi-aruncă...
spintecă veacul — flamură ruptă —
năprasnicu-mi chiot de luptă..

crîncene pofte mă pradă, mă mușcă...
cînd, peste anii-mi lacomi și netrebnici, într'o zi,
m'oiu poticni,
m'oiu prăbuși —
mîna vreau să-mi împietrească pe pușcă..

te-oiu cînta, te-am cîntat,
prin veacul de furtuni spintecat, —
pas de bocanc ferecat,
în piatră lăsat, tăiat,
pe unde-am călcat,
pe unde-ai călcat!...

în arşiţa de-amiazi
creşte aspru **mîine** peste **azi**
și peste **mîine:**
drumul de furtuni ce ne rămîne...

paşi uzi...
de-abia i-auzi...
mii de spinări, de tălpi, pe schele,
cot la cot
cu-oţelul lor tot,
cu setea lor de cer:
steag în vînt, peste mulţimi rebele
şi peste-oştiri de fier...
. . . . . .
ce negustori de gînd mişelnic
şi de vorbe rele,
hulit-au visul furtunos al patriei mele?!..

își uită de pâine, de apă,
de truda ce inima și palma li-o crapă...
vrerea flămîndă, nebună, ce-i mînă
și răgaz nu le lasă, —
li-e singura stăpînă
și'mpărătească...

milioane de pași din genunchi de oțel
samănă la fel
cu dărnicie după el,
prin timp ca printr'o verde iarbă 'naltă,
oricare din acești vremelnici inși,
solari și neînvinși,
ce cresc sburdînd pe șes, pe munte, laolaltă...

pentru orice străşină valahă — nouă ori străveche,
unde-i pasărea măiastră: vorba fără de pereche, —
poduri să ne-arunce peste vreme, peste zare,
peste prăpastia cea mai mare?!

unde-i pasul mîndru şi buiac,
drum să bată într'o ziuă ca 'ntr'un veac, —
într'un sălbatic salt
spre 'nalt,
să răsbune dintr'odată, mersul nou de foc,
atîtea şi atîtea şovăeli şi putreziri pe loc?!...

sus frunţile, cosaşi uriaşi !...
coasele 'n zădufurile ce ne răscoc,
să pară, pe cer, curcubee de foc...

străfulgeră, ciocan!..
izbeşte, tîrnăcop!..
flacări să 'ngrop,
să desgrop,
sămînţă de foc,
de foc şi noroc...
din orice grăunte
să crească — un munte...

izbește năprasnic piatra mișea,
scîntei să țîșnească din ea,
fulger să ne fie, soare ori stea,
pentru truda cea mai grea...

flăcăi dîrji, pe brînci,
drum spintecă 'n stînci
către cea mai bună, mai izbăvitoare pîine:
către ziua de mîine...

pumni se desfac, se închid fierbinte —
frunze roșii pe unealta ce nu minte...
crește în ei, se frămîntă mereu:
soartea năprasnică a neamului meu...

pași... pași...
sprinteni, mărunți, uriași...
pași adunați, împletiți într'o zi,
ca'n ajunul unor crunte bătălii,
într'un lunatic marș, nebun, apăsat,
spre zări sub care încă nimeni n'a călcat...

de-o fi fulgerat să scapăt,
printre chemări de goarne,
mîine-poimîine, —
cine-o rămîne,

pușca s'o joace,
cazmaua s'o 'ntoarne ?!...
cine va duce dornic, fierbinte,
peste zări înainte,
dîrz, dacicul drum pînă la capăt ?!...

latră cazmale deavalma...
tresaltă inima, sîngeră palma...

trudă mută, trează, surdă,
la temelii de lumi ce se'mburdă...
un veac putred se'ncurcă, se clatină...
truda preschimbă-se 'n lege, în datină...

'nainte!...
'nainte!...
vrerea iuțește brațul fierbinte...

pentru primejdii noui, bocancii vechi mi-i ferec...
crește peste mine, peste timp și 'ntuneric,
sub fulgere — un **mîine** feeric...

troițe,
poduri,
fîntîni
cresc svelte din tinere mîni,
în zile ca'n lungi săptămîni...

țara a cui e?!..
timpul al cui e?!...
cine ne bate brațele 'n cue?!...

'nainte!
'nainte!...
trece fierbinte...
cade, se scoală și-aleargă spre faptă,
calea cea dreaptă...

brînca se strînge brusc ca pe-o pușcă,
pe unealta ce se smulge și mușcă...

zi de zi,
săptămîni,
an lung după an,
ne'nfrîntă se sbate, sporește, asudă,
cu milioane de genunchi și de mîni,
cu milioane de mușchi și plămîni:
truda zăludă
izbînda zăludă

cu 'ndărătnicie făr' de hotare,
bate mai aspru, mai tare,
bate ciocan năzdrăvan,
din graniță 'n graniță să se audă,
țara uimită să te audă!...

vîrtos, voinicește,
izbește !..
izbește, ciocan năzdrăvan,
piatra să geamă, să se 'nspăimînte,
fierul să 'mproaște flacări, să cînte
izbînzile muncii ne'nfrînte !...

punți peste munți,
pod lîngă pod,
peste ape ce rod...
dîrz, drumuri desnod
prin piatră, prin glod, —
pentru norocu-ți, năvalnic norod !...

peste gropi de trufaşi arîndaşi,
peste gropi de tîlhari cămătari, —
plugule, tot mai aspru să ari,
petec pustiu să nu laşi,
bruş nezdrobit să nu laşi !...

peste mişelnice morminte de hoţi,
de hoţi şi netoţi,
ară adînc, adînc cît doar poţi !...

căci e pe drum,
un plugar cum altul nu-i să-i semene...
după-al cărui pas ogor sălbatic n'o rămîne...
plugarul năzdrăvan ce va ara prin foc şi scrum,
cu pas de fulger, cu braţe de cremene...
plugarul-împărat, de mîine....

pîine ca de piatră...
lenea străveche 'i latră...
strigoi fără nume și vatră,
din scîrnava lor șatră,
îi hulesc, îi latră...

pentru drumuri noui ce'n stînci se rup,
uită-ți foamea de lup !..
uită-ți de tine, trup !...

pentru-ale zilei de mîine cîntece —
uitați-vă foamea sălbatică, — pîntece !...

strînge-te 'n trăiri tot mai iuți, tot mai vii,
năprasnică sete de-a stăpîni !...
nestăvilită năvală
de vrere imperială !...

paşi de sudoare uzi...
prin pulberea clipei i-auzi...

ciocanul cîntă
în pulpa stîncii cînd se împlîntă...
latră cazmale de-avalma...
plouă fruntea, sîngeră palma...

veacul călit, frămîntat,
şti-va pe unde-am călcat...
ţara, peste vremi, aduce-şi-va aminte
de urma noastră fierbinte...

nu-i lege, nu-i fărădelege
gîndul la ochi de-acum să ni-l lege...
nu-i furtună aspră să ne'ntoarcă 'n gît
vorbele ce 'n noi dospit-au atît..

ca un lunatic orb, pe-un flaut,
prin beznele mele, te caut,
te caut:
cuvînt fără samăn, între cuvintele multe,
cînd te-oiu urla, — dumnezeiască pradă, —
ţara toată în genunchi să cadă
şi, cu pumnul pe armă, să te asculte...

timpul al cui e?
al cui e?
cine ne bate braţele 'n cue?
ce ne'nţeles, neghiob nenoroc,
putea-ne-ar vreodată opri iar pe loc:
pașii de foc,
gîndul de foc?!...

vremea uriașe, izbăvitoare biserică,
de blid și șovăeli îi desferică...
din aceleași străvechi, oloage cuvinte, —
sprintenă,
nouă,
fierbinte,
îi îmbrînceşte 'nainte —
o altă limbă...

ţara se șterge la ochi și pașii și-i schimbă....

Arad, 1935.

A APĂRUT:

Caetul 1, anul II, al revistei RÂNDUIALA, având următorul cuprins:

Lui Moţa şi Marin — „Rânduiala";
Politica externă a României de M. Polihroniade;
Triptic de vis de Iulian Vesper;
Cartea unui început de veac de Ernest Bernea.

Însemnări:

Teorie şi practică (D. C. Amzăr). — Spaţiul mioritic (D. C. Amzăr). — Un roman fantastic (Ernest Bernea). — Politică şi educaţie (Victor Puiu Gârcineanu). — Mihail Sadoveanu (Ernest Bernea). — Mişcarea regională (Ion I. Ionică). — Cărţi şi reviste (Dinu Buzdugan).

48 pag. lei 20.—

CETIȚI ȘI RĂSPÂNDIȚI
CĂRȚILE «RÂNDUELII»:

Colecția mică:

1. *ERNEST BERNEA: Tineretul și politica.* (ediția II).
2. *D. C. AMZĂR: Naționalismul Tineretului.* (ediția II).
3. *M. POLIHRONIADE: Tineretul și politica externă.*
4. *ERNEST BERNEA: Gânduri pentru Țară nouă.*
5. *VICTOR PUIU GÂRCINEANU: Din lumea legionară.*

Prețul 10 Lei